

Jakelussa mainituille

LAUSUNTOPYYNTÖ EHDOTUKSESTA VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI POLIISISTA

Sisäasiainministeriön poliisiosasto pyytää jakelussa mainituilta tahoilta lausuntoa ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi poliisista.

Asetusehdotuksen säännökset vastaavat pääosin voimassa olevan poliisiasetuksen (1112/1995) säännöksiä sekä poliisin tunnuskuvasta sekä sen kulkuneuvoissa käytettävistä lipuista ja viireistä annetun asetuksen (234/1952) säännöksiä. Molemmat asetukset on tarkoitus kumota ehdotettavalla asetuksella.

Voimassa olevassa poliisiasetuksessa säädetään muun muassa päällystöön, alipäällystöön ja miehistöön kuuluvista poliisimiehistä, poliisin toiminnallisista johtosuhteista, virkamerkistä sekä voimankäyttö- ja suojavälineistä. Asetus on annettu poliisilain (493/1995) 6, 33 ja 54 §:n sekä poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 16 §:n nojalla. Poliisin tunnuskuvasta säädetään edellä mainitussa erillisessä asetuksessa. Voimassa oleva poliisilaki on kumottu uudella poliisilailla (872/2011), joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014. Vanhan poliisilain kumoamisen myötä kumoutuvat sen nojalla annetut alemmantasoiset säädökset ja määräykset. Myös poliisiasetuksen osalta on tarpeen antaa uusi valtioneuvoston asetus uuden poliisilain 9 luvun 10 §:n 1 momentin nojalla. Säännös valtuuttaa myös poliisin tunnuskuvasta säätämiseen valtioneuvoston asetuksella.

Poliisihallinnon organisaatiouudistuksen kolmas vaihe tulee voimaan 1.1.2014 (HE 15/2013 vp, EV 77/2013 vp, lait 503-508/2013). Uudistuksessa muun muassa liikkuva poliisi ja Poliisin tekniikkakeskus hallinnollisina poliisiyksikköinä lakkaavat ja aluehallintovirastojen poliisin vastualueet lakkautetaan. Lisäksi eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys laiksi Poliisiammattikorkeakoulusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 64/2013 vp), joka on osa poliisihallinnon organisaatiouudistuksen kolmatta vaihetta ja tarkoitettu tulemaan voimaan myös vuoden 2014 alusta lukien.

Ehdotettavan asetuksen säännöksissä on huomioitu uuden poliisilain sekä poliisin hallintorakenneuudistuksen kolmannen vaiheen edellyttämät välttämättömät muutokset.

Mahdolliset lausunnot tulee toimittaa sisäasiainministeriölle (Sisäasiainministeriö, PL 26, 00023 VALTIONEUVOSTO) sähköpostiosoitteisiin hare@intermin.fi ja jarkko.nieminen@intermin.fi viimeistään **28.11.2013**. Lausuntoaikaan ei ole mahdollista myöntää pidennystä. Lausuntoaika on lyhyt, koska asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan jo 1.1.2014. Annetut lausunnot

ovat myöhemmin saatavissa valtion hankerekisteri Haren verkkosivuilla osoitteessa <http://www.hare.vn.fi>.

Poliisihallitusta pyydetään toimittamaan lausuntopyyntö alaiselle hallinnolle siinä laajuudessa kuin se katsoo tarpeelliseksi.

Osastopäällikkö Kauko Aaltomaa

ylitarkastaja Jarkko Nieminen

LIITE

Asetusluonnos
Asetuksen perustelumuihistio

JAKELU

Oikeusministeriö
Valtiovarainministeriö
Poliisihallitus ja alainen hallinto
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry
Palkansaajajärjestö Pardia ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö
PUSH ry
Poliisihallinnon Päälliköt ja Asiantuntijat POLPA ry
Suomen nimismiesyhdistys ry
Poliisilakimiehet ry

TIEDOKSI

Sisäasiainministeri Räsänen
Kansliapäällikkö Nerg
Valtiosihteeri Anttoora
Erityisavustaja Andersson
Erityisavustaja Nahkala
Sisäasiainministeriön viestintä
Sisäasiainministeriö/poliisiosasto yksiköt
Sisäasiainministeriö/oikeusyksikkö

Luonnos 13.11.2013

Valtioneuvoston asetus poliisista

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 2013

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 10 §:n 1 momentin nojalla:

1 §

Poliisimiehet

Poliisimiehet kuuluvat päällystöön, alipäällystöön tai miehistöön.

Poliisimiehiä ovat:

1) päällystöön kuuluvat:

a) Poliisihallituksessa poliisiylijohtaja, poliisijohtaja, poliisiylitarkastaja, poliisilakimies, poliisitarkastaja, ylikomisario ja komisario;

b) keskusrikospoliisissa keskusrikospoliisin päällikkö, apulaispäällikkö, rikosylitarkastaja, poliisilakimies, rikostarkastaja, rikosylikomisario ja rikoskomisario;

c) suojelupoliisissa suojelupoliisin päällikkö, apulaispäällikkö, osastopäällikkö, poliisilakimies, ylitarkastaja ja tarkastaja;

d) Poliisiammattikorkeakoulussa rehtori, ylikomisario ja komisario;

e) paikallispoliisissa poliisipäällikkö, apulaispoliisipäällikkö, rikosylitarkastaja, poliisilakimies, rikostarkastaja, rikosylikomisario, ylikomisario, rikoskomisario ja komisario;

2) alipäällystöön kuuluvat rikosylikonstaapeli, ylikonstaapeli, ylietsivä; sekä

3) miehistöön kuuluvat vanhempi rikoskonstaapeli, vanhempi konstaapeli, etsivä ja nuorempi konstaapeli.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja poliisimiehiä ovat myös sisäasiainministeriön poliisiosaston poliisijohtaja, poliisiylitarkastaja, poliisilakimies ja poliisitarkastaja, Häätokeskuslaitoksen ja Hallinnon tietotekniikkakeskuksen poliisimiehet sekä siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain (1287/2004) perusteella poliisitehtäviin nimitetyt poliisimiehet. Poliisiammattikorkeakoulussa poliisimiehiä ovat lisäksi 31 päivään joulukuuta 2014 saakka poliisipäällystön tutkinnon A-osan, poliisipäällystön virkatutkinnon tai poliisipäällystön tutkinnon suorittanut opettaja, poliisialipäällystön virkatutkinnon taikka poliisialipäällystön tutkinnon suorittanut opettaja sekä kouluttaja.

Toiminnalliset johtosuhteet

2 §

Poliisihallituksen poliisiylijohtaja ja poliisijohtaja ovat kaikkien poliisin henkilöstöön kuuluvien esimiehiä.

3 §

Paikallispoliisin henkilöstön esimies on poliisipäällikkö. Valtakunnallisen yksikön henkilöstön esimies on päällikkö.

Paikallispoliisin ja poliisin valtakunnallisten yksikköjen toimintayksikköjen toimintaa johtavat päällystöön kuuluvat poliisimiehet tehtäväalueellaan.

4 §

Paikallispoliisin tilanne- tai johtokeskuksessa on päällystöön kuuluva yleisjohtaja, joka vastaa operatiivisesta johtamisesta. Johtokeskuksen yleisjohtajan toimialue voi koostua useamman poliisilaitoksen alueesta.

Yleisjohtaja on toimialueella työvuorossa olevan operatiivisen kenttätoiminnan esimies. Kii-reellisen poliisitehtävän hoitamiseksi yleisjohtaja voi antaa koko toimialueensa poliisihenki-löstöä koskevia käskyjä.

Yksittäisen poliisille kuuluvan tehtävän yleisjohtaja on tehtävää suorittavan henkilöstön esi-mies.

5 §

Paikallispoliisin toimintayksikön kenttäjohtaja vastaa toimialueensa kenttätoiminnan operatiivisesta johtamisesta yleisjohtajan alaisuudessa.

Kenttäjohtaja on, päällystää lukuun ottamatta, toimialueella työvuorossa olevan valvonta- ja hälytystoimintasektorin henkilöstön esimies. Kenttäjohtajalla on työnjohtovastuu toimialueensa poliisille kuuluvien tehtävien hoitamisesta.

6 §

Paikallispoliisissa tai poliisin valtakunnalliseen yksikköön kuuluvassa toimintayksikössä ryhmänjohtajaksi tai partionjohtajaksi määrätty poliisimies on alaisuudessaan toimivien poliisimiesten esimies.

Yksittäisen poliisille kuuluvan tehtävän suoritusvastuu on tilannejohtajalla. Tilannejohtaja on johtamaansa tehtävää suorittavan henkilöstön esimies.

7 §

Poliisin toiminnallisista johtosuhteista voidaan määrätä lisäksi Poliisihallituksen, poliisin yhteistoiminta-alueen, johtokeskusalueen, paikallispoliisin poliisiyksikön sekä valtakunnallisen poliisiyksikön ohjesäännössä tai työjärjestyksessä.

Erityisen syyn vaatiessa voi Poliisihallitus koko maan osalta ja poliisipäällikkö alaisensa paikallispoliisin yksikön henkilöstön osalta määrätä tilapäisistä poliisin henkilöstön johtosuhteista tilanteen edellyttämällä tavalla.

8 §

Poliisihallituksen johtovalmiuteen määrätty päällystään kuuluva poliisimies johtaa Poliisihallituksen johdettavaksi otettua poliisitoimintaa kunnes johtosuhteista toisin määrätään. Poliisihallituksessa johtovalmiuteen määrätty päällystään kuuluva poliisimies on toimialueellaan 2 §:n 1 momentissa säädetyin poikkeuksin kaikkien poliisin henkilöstön kuuluvien esimies kunnes johtosuhteista toisin määrätään.

Poliisin valtakunnallisessa yksikössä johtovalmiuteen määrätty päällystään kuuluva poliisimies on 1 momentissa tarkoitetun poliisimiehen alaisuudessa asianomaisen yksikön henkilöstön esimies kunnes johtosuhteista toisin määrätään.

9 §

Poliisitoiminnallisen tilanteen siirtyessä henkilön takaa-ajon vuoksi tai muusta syystä poliisilaitoksen alueelta toiseen poliisin toimenpiteitä johtaa se poliisiyksikkö, joka ensin on ryhtynyt toimintaan, kunnes johtosuhteista toisin määrätään.

10 §

Voimankäyttö- ja suojavälineet

Valtio varustaa poliisimiehen tehtävien edellyttämällä voimankäyttö- ja suojavälineillä. Henkilöön kohdistuvia voimakeinoja poliisilain (872/2011) 2 luvun 17 §:n 1 momentin mukaisesti käytettäessä poliisimies saa käyttää vain 2 momentissa mainittuja voimankäyttövälineitä, jotka Poliisihallitus on hyväksynyt ja joiden käyttöön poliisimies on saanut koulutuksen.

Poliisin voimankäyttövälineitä ovat:

- 1) henkilökohtaisena virka-aseena käytettävät lippaallisella tai itselataavalla kertatulella toimivat pistoolit ja revolverit niihin soveltuvine patruunoineen;
- 2) tukiasena käytettävät lippaallisella tai itselataavalla kertatulella toimivat kaliiperiltaan virka-asetta vastaavat ampuma-aseet niihin soveltuvine patruunoineen;
- 3) poliisitoimintaa tukevana erityisaseina haulikko, kaliiperiltaan virka-asetta vastaava konepistooli, kivääri tai ampuma-aselain (1/1998) 6 §:n 2 momentin 12 kohdassa tarkoitettu muu ampuma-ase ja kaasun tai muun lamaannuttavan aineen levittämiseen tarkoitettu ampuma-ase niihin soveltuvine patruunoineen; sekä
- 4) muut ominaisuuksiltaan ja asianmukaisesti käytettyinä vaikutuksiltaan ampuma-asetta lievemmat voimankäyttövälineet.

11 §

Virkamerkki

Poliisimiehellä on Poliisihallituksen vahvistama virkamerkki.

Muulle poliisin palveluksessa olevalle voidaan antaa Poliisihallituksen vahvistama henkilökortti.

Poliisilain (493/1995) 8 §:n (498/2009) mukaiset erityiset poliisivaltuudet saaneelle on annettava henkilökortti, jossa on mainittava henkilötietojen ohella toimialue, voimassaoloaika ja valtuuksien laajuus. Henkilökortti on poliisitehtäviä suoritettaessa pidettävä mukana ja tarvittaessa tai vaadittaessa esitettävä, kun se tehtävää vaarantamatta on mahdollista.

Poliisin tunnuskuva sekä poliisin kulkuneuvoissa käytettävät liput ja viirit

12 §

Suomen poliisin tunnus kuvana on miekka, jonka kahvan muodostaa valtakunnan vaakunaan liittyvän leijonan pää, alla olevan kuvan mukaisesti:

13 §

Poliisin alukset käyttävät valtiolippua.

Poliisin alusten erikoismerkkeinä ovat pienoisliput ja viirit, joissa on poliisin tunnuskuva tai poliisia osoittava kirjoitus tai molemmat. Tällaisia viirejä tai pienoislippuja voidaan käyttää myös poliisin moottoriajoneuvoissa.

14 §

Poliisihallitus antaa määräykset poliisin tunnus kuvan virallisesta käytöstä, vahvistaa viirien ja pienoislippujen värin ja muodon sekä niiden käyttöä koskevat ohjeet.

15 §

Poliisihallitus voi hakemuksesta myöntää poliisin henkilöstöön kuuluville ja näiden muodostamille yhteenliittymille luvan poliisin tunnus kuvan yksityiseen käyttöön.

16 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

Tällä asetuksella kumotaan poliisiasetus (1112/1995) sekä poliisin tunnus kuvasta sekä sen kulkuneuvoissa käytettävistä lipuista ja viireistä annettu asetus (234/1952).

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä päivänä kuuta 2013

Sisäasiainministeri

Esittelijä

VALTIONEUVOSTON ASETUS POLIISISTA

Yleistä

Poliisiasetuksessa (1112/1995) säädetään muun muassa päällystään, alipäällystään ja miehistöön kuuluvista poliisimiehistä, poliisin toiminnallisista johtosuhteista, virkamerkistä sekä voimankäyttö- ja suojavälineistä. Asetus on annettu poliisilain (493/1995) 6, 33 ja 54 §:n sekä poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 16 §:n nojalla. Poliisin tunnuskuvasta säädetään poliisin tunnuskuvasta sekä sen kulkuneuvoissa käytettävistä lipuista ja viireistä annetussa asetuksessa (234/1952).

Voimassa oleva poliisilaki kumoutuu uudella poliisilailla (872/2011), joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014. Vanhan poliisilain kumoamisen myötä kumoutuvat sen nojalla annetut alemmantasoiset säädökset ja määräykset, mikä aiheuttaa myös poliisiasetuksen osalta tarpeen uuden valtioneuvoston asetuksen antamiselle.

Uuden poliisilain 9 luvun 10 §:n 1 momentin 1–3 kohdan mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää päällystään, alipäällystään ja miehistöön kuuluvista poliisimiehistä, poliisin toiminnallisista johtosuhteista, poliisin tunnuskuvasta ja virkamerkistä sekä voimankäyttö- ja suojavälineistä. Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi poliisista koostuu näitä asioita koskevista säännöksistä. Asetusehdotuksen säännökset ovat pääosin samoja kuin vastaavat säännökset voimassa olevassa poliisiasetuksessa sekä poliisin tunnuskuvasta sekä sen kulkuneuvoissa käytettävistä lipuista ja viireistä annetussa asetuksessa. Molemmat asetukset on tarkoitus kumota ehdotettavalla asetuksella. Uuteen asetukseen siirtyviin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi välttämättömiä muutoksia.

Poliisihallinnon organisaatiouudistuksen kolmas vaihe tulee voimaan 1.1.2014 (HE 15/2013 vp, EV 77/2013 vp, lait 503–508/2013). Uudistuksessa muun muassa liikkuva poliisi ja Poliisin tekniikkakeskus hallinnollisina poliisiyksikköinä lakkaavat ja aluehallintovirastojen poliisin vastualueet lakkautetaan. Lisäksi eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys laiksi Poliisiammattikorkeakoulusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 64/2013 vp), joka on osa poliisihallinnon organisaatiouudistuksen kolmatta vaihetta ja tarkoitettu tulemaan voimaan myös vuoden 2014 alusta lukien. Uudistusten aiheuttamat muutokset on huomioitu poliisimiesvirkoja koskevassa asetusehdotuksen 1 §:ssä.

Toiminnallisia johtosuhteita koskevissa perussäännöksissä on huomioitu muun muassa johto- ja tilannekeskusten vaikutus yleisjohtamiseen. Säännökset on selkeyden vuoksi jaoteltu aikaista useampaan pykälään ja säännösten käsitteistöä on ajantasaisesti. Voimankäyttö- ja suojavälineitä koskevat säännökset vastaavat voimassa olevan poliisiasetuksen säännöksiä. Virkamerkkiä koskeviin säännöksiin on tehty uuden poliisilain säännösten edellyttämät muutokset. Säännökset poliisin tunnuskuvasta siirrettäisiin lähes sellaisenaan uuteen asetukseen.

Poliisilain uudistamisen yhteydessä useat nykyisen poliisiasetuksen säännökset siirrettiin lain tasolle. Tarve voimassa olevan poliisiasetuksen säännöksille poliisitutkin-

nasta (14 §) sekä korvausten hakemisesta ja maksamisesta (20 §) poistuu. Myös virkapukua koskeva poliisiasetuksen 19 § jää uuden poliisilain voimaantulon jälkeen tarpeettomaksi. Jatkossa teknisen kuuntelun pöytäkirjasta (21 §) tullaan säätämään poliisilain 5 luvun 65 §:n nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa. Asetuksessa ei myöskään enää olisi voimassa olevan poliisiasetuksen 13 §:n 1 momentin kaltaista poliisimiehen ja poliisikokelaan kirjallista vakuutusta koskevaa viittaus-säännöstä. Säännös katsottiin poliisilain esitöissä (HE 224/2010 vp) tarpeettomaksi.

Lisäksi voimassa oleva poliisiasetus sisältää edelleen eräitä poliisimiehen toimintavelvollisuutta ja informointivelvollisuutta (7 ja 8 §) koskevia säännöksiä. Virkamiehen kuuliaisuusvelvollisuutta ja virantoimitusvelvollisuutta koskevana asetuksen-tasoisina yleissäännöksinä ne on katsottava tarpeettomiksi. Samansisältöisesti virkamiehen velvollisuuksista säädetään virkamiesoikeuden yleisen tason säännöksissä valtion virkamieslaissa (750/1994). Poliisin tehtävistä, niiden hoidosta ja poliisimiehen toimimisvelvollisuudesta taas säädetään poliisilaissa ja poliisin hallinnosta annettussa laissa. Tarpeettomina voidaan nykyisin pitää myös suojelupoliisin toimintaan liittyviä ilmoituksia koskevia poliisiasetuksen 15 ja 16 §:ä.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 §. Poliisimiehet

Pykälässä määriteltäisiin poliisimiehen käsite. Voimassa olevaa poliisiasetusta vastaavasti asetuksen 1 §:n 2 momentissa säädettäisiin poliisiyksiköihin kuuluvista poliisimiesviroista uuden poliisilain 1 luvun 12 §:n edellyttämällä tavalla päällystöön, alipäällystöön ja miehistöön jaotellusti. Virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään sisäasiainministeriön poliisivirkoja lukuun ottamatta poliisin hallinnosta annetussa asetuksessa (158/1996). Jatkossa poliisiammattikorkeakoulun eräistä poliisimiesviroista on tarkoitus säätää uudessa valtioneuvoston asetuksessa Poliisiammattikorkeakoulusta.

Poliisiasetuksen 1 §:n 3 momentissa säädetään, että poliisimiehiä ovat myös sisäasiainministeriön poliisiosaston poliisijohtaja, poliisiylitarkastaja ja poliisitarkastaja, Hätäkeskuslaitoksen ja Hallinnon tietotekniikkakeskuksen poliisimiehet sekä siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain (1287/2004) perusteella poliisitehtäviin nimitetyt poliisimiehet. Momentti katsotaan edelleen tarpeelliseksi. Poliisin hallintorakenneuudistuksen toinen vaihe tuli voimaan 1.1.2010. Tässä yhteydessä sisäasiainministeriön poliisiosaston momentissa mainitut virat säädettiin poliisimiesviroiksi. Virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksessa sisäasiainministeriöstä (1564/2011). Poliisivirkojen tarkoituksenmukaisuus sisäasiainministeriön poliisiosastolla on todettu muun muassa poliisin hallintorakenneuudistukseen liittyvässä selvitystyössä (Ks. sisäasiainministeriön julkaisuja 7/2013).

Hätäkeskustoiminnan uudistuksen yhteydessä olemassa olleisiin virkasuhteisiin ei puututtu. Hätäkeskustoiminnasta annetun lain (692/2010) perusteluissa todetaan, että Hätäkeskuslaitoksessa poliisivirkoihin ei ole enää tarkoitus nimittää henkilöitä, mutta poliisilainsäädäntö koskee soveltuvien osin Hätäkeskuslaitoksen poliisimiehiä niin kauan kuin heitä on palveluksessa. Samoin Hallinnon tietotekniikkakeskuksen palveluksessa on tietotekniikkakeskuksia koskevien uudistusten johdosta edelleen poliisivirassa olevia henkilöitä (Ks. HE 262/2009 vp ja HE 64/2012 vp).

Siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annettua lakia (1287/2004) muutettiin (HE 46/2008 vp, lait 471–472/2009) 1.8.2008 lukien siten, että lain 5 §:n mukaan ulkomaille lähetettävän siviilihenkilöstön valtiotyönantajan edustajana toimii pääasiassa Pelastusopiston Kriisinhallintakeskus. YK ja EU edellyttävät muiden kelpoisuusvaatimusten lisäksi, että siviilikriisinhallintaan nimitetyt poliisimiehet ovat lähetettävään kansallisen poliisiorganisaation palveluksessa ja heidän edellytetään käyttävän kansallista virkapukua ja tietyissä operaatioissa kantavan omia virka-aseitaan. Asetuksen 1 §:n 3 momentissa on jatkossakin tarpeen säilyttää maininta siitä, että poliisimiehiä ovat myös siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain perusteella poliisitehtäviin nimitetyt poliisimiehet.

Asetuksen 1 § eroaisi voimassa olevan poliisiasetuksen 1 §:stä seuraavasti:

Poliisimiesvirkaluetteloon lisättäisiin poliisin hallintorakenneuudistuksen linjausten (Ks. sisäasiainministeriön julkaisu 34/2012) mukainen päällystön kuuluva poliisilakimies. Poliisilakimies esitetään lisättäväksi paikallispoliisin ohella myös Poliisihallituksen, keskusrikospoliisin, suojelupoliisin sekä sisäasiainministeriön poliisiosaston virkanimikkeisiin.

Asetuksen 1 §:n 3 momentissa säädettäisiin, että Poliisiammattikorkeakoulussa poliisimiehiä ovat lisäksi 31 päivään joulukuuta 2014 saakka poliisipäällystön tutkinnon A-osan, poliisipäällystön virkatutkinnon tai poliisipäällystön tutkinnon suorittanut opettaja, poliisialipäällystön virkatutkinnon taikka poliisialipäällystön tutkinnon suorittanut opettaja sekä kouluttaja. Kyseiset poliisimiesvirat mainitaan voimassa olevan poliisiasetuksen 1 §:n 2 momentissa.

Poliisiammattikorkeakoulun opetustoiminnan erityispiirteiden vuoksi on katsottu edelleen tarkoituksenmukaiseksi, että osa opettajista on poliisimiehen virassa. Hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi Poliisiammattikorkeakoulusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 64/2013 vp) 1. lakiehdotuksen 41 §:n mukaan opettajia ovat Poliisiammattikorkeakoulussa yliopettajat ja lehtorit sekä opetustehtävissä toimivat ylikomisariat, komisariat, ylikonstaapelit ja vanhemmat konstaapelit. Opettajien lisäksi Poliisiammattikorkeakoulussa voi olla kouluttajia ja luennoitsijoita. Perustelujen mukaan tarkoituksena on muun muassa, että poliisimiesvirassa ja siviilivirassa olevilla opettajilla virkanimike ilmaisisi selkeästi opettajan aseman. Perusteluissa todetaan lisäksi, että tällä hetkellä poliisiammattikorkeakoulussa on opettajina poliisimiehiä virkanimikkeellä ylikomisario, komisario, opettaja (päällystö), ylikonstaapeli, opettaja (alipäällystö), vanhempi konstaapeli ja kouluttaja. Ehdotetun lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2014. Asetuksen 1 §:n 3 momentin lisäyksen tarkoitus on varmistaa poliisimiesvirkojen olemassaolo Poliisiammattikorkeakoulussa virkojen muuttamisen edellyttämänä siirtymäaikana.

Asetuksen 1 §:n virkanimikeluettelossa ei enää mainittaisi aluehallinnon viranomaisen poliisin vastuualueen eikä liikkuvan poliisin poliisimiesvirkoja. Poliisin hallintorakenneuudistuksen kolmannessa vaiheessa (HE 15/2013 vp, EV 77/2013 vp, lait 503–508/2013) liikkuva poliisi ja Poliisin tekniikkakeskus todetusti hallinnollisena yksikkönä lakkaavat sekä aluehallintovirastojen poliisin vastuualueet lakkautetaan 1.1.2014 lukien.

Poliisimiehiä koskevassa luettelossa ei enää mainittaisi poliisikokelasta. Lain poliisin hallinnosta annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta (HE 64/2013 vp) on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2014. Poliisin hallinnosta annetun lain 15 a §:n 2 momentin kumoamisen myötä laissa ei enää säädettäisi poliisikokelaalle poliisimiehenä kuuluvista rajoitetuista toimivaltuuksista.

Lisäksi luettelosta poistettaisiin maininnat paikallispoliisin hallinto-osaston johtajasta sekä lupapalvelutoimiston toimistonjohtajasta. Poliisin hallintorakennemuutoksen toteuttamiseen liittyvässä tarkastelussa näiden säilyttämistä erillisenä poliisimiesvirkana ei ole enää pidetty tarpeellisena.

Toiminnalliset johtosuhteet (2–9 §)

Poliisin johtamista koskevat perussäännökset sisältyvät poliisin hallinnosta annettuun lakiin ja sen nojalla annettuun asetukseen (516/2009). Toiminnan johtamiseen liittyviä säännöksiä sisältyy myös esimerkiksi poliisilakiin ja esitutkintalakiin (805/2011). Tilannejohtamisesta on lisäksi annettu erityisiä määräyksiä erilaisten tilanteiden varalta. Asetuksessa on kuitenkin edelleen tarpeen säilyttää operatiivisen kenttätoiminnan johtosuhteita koskevat perussäännökset, joiden periaatteet ja käytännöt ovat toiminnan johtamisen runkona. Säännöksiin on tehty toimintaympäristön muutosten edellyttämät välttämättömät päivitykset.

2 §.

Asetuksen 2 §:n mukaan Poliisihallituksen poliisiylijohtaja ja poliisijohtaja olisivat kaikkien poliisin henkilöstöön kuuluvien esimiehiä. Säännös vastaisi voimassa olevan poliisiasetuksen 2 §:n 1 momenttia.

Asetuksessa ei enää säädettäisi virkanimikkeisiin sidotusti Poliisihallituksen poliisimiesten yksittäistapauksiin liittyvästä oikeudesta käskyjen ja ohjeiden antamiseen. Voimassa olevan poliisiasetuksen 2 §:n 2 momentin mukaan Poliisihallituksen ja aluehallinnon viranomaisen poliisin vastualueen poliisiylitarkastajalla on oikeus yksittäistapauksessa antaa poliisin toimintaa koskevia käskyjä ja ohjeita. Pykälän 3 momentin mukaan Poliisihallituksen ja aluehallinnon viranomaisen poliisin vastualueen poliisitarkastajalla ja ylikomisariolla on oikeus vastualueellaan antaa paikallispoliisin toimintaa yksittäistapauksessa koskevia ohjeita.

Mainitut säännökset ovat alun perin perustuneet nykyisestä poikkeavaan poliisin ylijohdon rakenteeseen. Poliisin hallinnosta annetun asetuksen 1 §:n 2 momentin mukaan Poliisihallitus johtaa poliisin valtakunnallisia yksiköitä ja paikallispoliisia siten kuin Poliisihallituksen työjärjestyksessä tarkemmin määrätään. Myös säätäminen valtuudesta ohjeiden antamiseen voi aiheuttaa yksittäistapausten johtosuhteissa epäselvyyksiä. Selkeyden vuoksi asetuksessa säädettäisiin erikseen ainoastaan Poliisihallituksen johtovalmiuteen määrätyn poliisimiehen asemasta, jota koskisi asetuksen 8 §. Toiminnallisia johtosuhteita Poliisihallituksen poliisimiesten osalta koskisi edelleen myös 7 §, jota vastaava säännös on voimassa olevan poliisiasetuksen 5 §.

3 §.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin nykyisen poliisiasetuksen 4 §:n 1 momenttia vastaavasti, että paikallispoliisin henkilöstön esimies on poliisipäällikkö. Momentissa todettaisiin myös valtakunnallisen yksikön päällikön vastaava asema.

Pykälän 2 momentin mukaan paikallispoliisin ja poliisin valtakunnallisten yksikköjen toimintayksikköjen toimintaa johtaisivat päällystään kuuluvat poliisimiehet tehtäväalueellaan. Poliisiasetuksen 4 §:n 2 momentti sisältää samansisältöisen säännöksen. Momentti määrittelee poliisipäällystön yleisen roolin operatiivisessa toiminnassa ja sektoreittain tapahtuvassa päivittäisjohtamisessa. Tehtäväalueeseensa kuuluvista asioista vastaa ensisijaisesti työvuorossa oleva päällystö. Tehtäväalueella tarkoitetaan esimerkiksi rikostutkinnan eri sektoreita ja valvontaa ja hälytystoimintaa.

4 §.

Pykälän 1 momentin mukaan yleisjohtaja vastaisi operatiivisesta johtamisesta toimialueellaan. Yleisjohtaja olisi päällystään kuuluva poliisimies, mitä monien yleisjohtajan toimenkuvaan kuuluvien asioiden hoitaminen edellyttää. Yleisjohtajan toimipaikka olisi aina tilanne- tai johtokeskus. Tällä varmistetaan se, että yleisjohtajalla on koko ajan käytössään keskuksen henkilöstö, tilat, välineet ja muut resurssit. Johto- ja tilannekeskukset ovat auki ympäri vuorokauden. Eri aikoihin ja tilanteisiin liittyvän yleisjohtajan resursointitarpeen vaihtelevuuden vuoksi momentissa todettaisiin, että johtokeskuksen yleisjohtajan toimialue voi koostua useamman poliisilaitoksen alueesta.

Poliisilaitoksiin perustettujen johto- ja tilannekeskusten tehtäviä ovat muun muassa poliisin johtamistoimintojen varmistaminen ja tukeminen, päällystöpäätösten tekeminen, tilannekuvan ylläpito, sisäinen ja ulkoinen tiedottaminen sekä erikseen määritellyt tuki- ja viestipalvelut, jotka eivät kuulu hätäkeskusten tehtäviin. Johtokeskuksen toimialueena on johtokeskuksen oman poliisilaitoksen tai usean poliisilaitoksen alue. Tilannekeskuksen toimialueena on yleensä yhden poliisilaitoksen toimialue. Häiriötilanteen aikana voidaan määrätä toimialueita koskevia muutoksia. Johto- ja tilannekeskukset varautuvat korvaamaan toistensa toimintoja tällaisissa tilanteissa. Johto- ja tilannekeskukset eivät yksikkönä ole esimiesasemassa toimintayksikköjen poliisimiehiin nähden.

Pykälän 2 momentin mukaan yleisjohtaja olisi toimialueellaan työvuorossa olevan operatiivisen kenttätoiminnan esimies. Operatiivisen kenttätoiminnan koordinoimisen mahdollistamiseksi on välttämätöntä, että yleisjohtaja voi puuttua esimerkiksi resursointiin kenttätoiminnassa, vaikka esimerkiksi liikennesektori toimii lähtökohtaisesti oman johtonsa alaisuudessa.

Kiireellisen poliisitehtävän hoitamiseksi yleisjohtaja voisi antaa koko toimialueensa poliisihenkilöstöä koskevia käskyjä. Tilanteen niin vaatiessa yleisjohtajan tulee voida käyttää toimialueensa kaikkia tarvittavia resursseja nopeasti toiminnan alkuvaiheissa.

Selvyyden vuoksi yksittäistä poliisille kuuluvaa tehtävää koskevasta yleisjohtajan tilannejohtamisesta säädettäisiin erillisesti 3 momentissa. Yleisjohtaja olisi koko yksit-

täisen tehtävän tilanneorganisaation esimies, ellei organisatorisesti ylempi poliisimies erikseen ota johtovastuuta. Myös valtakunnallisten yksiköiden ja muiden poliisilaitosten partiot siirtyisivät yksittäisen tehtävän osalta tapahtumapaikan poliisilaitoksen yleisjohtoon ja kenttäjohtoon alaisuuteen, jos tällaiset partiot ryhtyisivät suoritamaan hälytystehtävää.

5 §.

Pykälän 1 momentin mukaan kenttäjohtaja vastaisi nykyiseen tapaan toimialueensa kenttätöiminnan operatiivisesta johtamisesta yleisjohtajan alaisuudessa. Kenttäjohtaja olisi 2 momentin mukaan toimialueen valvonta- ja hälytystoimintasektorilla työskentelevien poliisimiesten esimies, päällystää lukuun ottamatta. Poliisilaitoksessa voi olla useita kenttäjohtoalueita, joissa kukin kenttäjohtaja toimii suoraan yleisjohtajan alaisuudessa.

Lähtökohtaisesti kenttäjohtaja ei olisi operatiivisessa kenttätöiminnassa liikennesektorin poliisimiesten esimies eikä esimerkiksi tutkinnan henkilöstön esimies, ellei tästä erikseen määrättäisi. Työnjohtovastuulla tarkoitettaisiin lähiesimiehen vastuuta huolehtia henkilövoimavaroista ja muista resursseista sekä niiden tehokkaasta käytämisestä. Lisäksi työnjohtovastuuseen kuuluisi muun muassa tehtävien suorittamisen valvonta, työturvallisuudesta huolehtiminen sekä tehtävien johtamisesta vastaaminen.

6 §.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ryhmänjohtajan ja partionjohtajan esimiesasemasta samansisältöisesti kuin voimassa olevan poliisiasetuksen 4 §:n 4 momentissa. Ryhmänjohtajaksi tai partionjohtajaksi määrätty olisi samaa tehtävää suorittavien poliisimiesten esimies. Säännöksen kirjoitusasu yksinkertaistettaisiin siten, että esimiesaseman todettaisiin ulottuvan ryhmänjohtajan ja partionjohtajan alaisuudessa toimiviin poliisimiehiin.

Tilannejohtamisesta kenttätöiminnassa säädettäisiin selkeyden vuoksi erillisesti pykälän 2 momentissa. Tilannejohtaja olisi yhden partion tehtävällä partionjohtaja ja useamman partion tehtävällä erikseen määrätty poliisimies. Jollei tilannejohtajaa olisi erikseen määrätty, tilannejohto olisi ensimmäisenä paikalle saapuneen partion partionjohtajalla, kunnes toisin määrättäisiin. Tilannejohtaja olisi lähtökohtaisesti kenttäjohtajan alainen. Työnjohdollinen esimiesvastuu säilyisi kenttäjohtajalla. Tilannejohtaja vastaisi yksittäisen poliisitehtävän suorittamisesta ja olisi johtamaansa tehtävää suorittavan henkilöstön esimies.

Tilannejohtaja vastaisi poliisille kuuluvan tehtävän suorittamisesta riippumatta siitä, mitä kautta tehtävä on tullut tehtävää suorittavien poliisimiesten tietoon. Tehtävät voivat olla erikseen poliisipartioille välitettyjä tai oma-aloitteisesti suoritettavaksi otettuja. Tästä syystä säännöksessä ei enää mainittaisi poliisiasetuksen 4 §:n 3 momentissa todettuja tehtävän vastaanottamisen tapoja. Tilannejohtajan suorittamisvastuulla tarkoitettaisiin vastuuta yksittäisen tehtävän suorittamisesta asianmukaisella tavalla. Säännös koskisi myös sellaisia tilanteita, joissa tehtävän suorittamiseen osallistuu poliisimiehiä eri poliisiyksiköistä tai toimintayksiköistä.

Asetuksessa ei enää säädettäisi hätäkeskuksen päivystäjän erityisistä velvollisuuksista. Voimassa olevan poliisiasetuksen 4 §:n 5 momentin mukaan hätäkeskuksen päi-

vystäjä vastaa tehtävän vastaanottamisesta, sen kiireellisyyden ja vaarallisuuden arvioinnista sekä välittämisestä kenttäjohtajalle tai partionjohtajalle ja muista tehtävän edellyttämistä tarpeellisista toimenpiteistä. Päivystäjä huolehtii erityisesti siitä, että tehtävän suorittajilla on työturvallisuuden edellyttämät tarpeelliset käytettävissä olevat tiedot sekä seuraa osaltaan tehtävien suorittamista.

Hätäkeskustoimintaa koskevat säädökset on uudistettu. Hätäkeskuslaitoksen tehtävistä ja viranomaisille annettavista tukipalveluista sekä päivystystehtävää suorittavan henkilöstön tehtävistä ja niiden määräytymisestä säädetään hätäkeskustoiminnasta annetussa laissa (692/2010) ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa (877/2010). Poliisiasetuksen hätäkeskuspäivystäjän velvollisuuksia koskeva säännös on siten tarpeeton ja mainitun sääntelyn kanssa päällekkäinen. Hätäkeskustoiminnasta annetun lain esitöissä (HE 262/2009 vp) todetaan muun muassa tukipalvelujen osalta, että työturvallisuuteen liittyvien varotietojen hakeminen ja välittäminen kuuluvat hätäkeskuslaitoksen ydintoimintaan, samoin hätäkeskuksen suorittama tehtävän seuranta.

7 §.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin poliisiasetuksen 5 §:n 1 momenttia vastaavasti, että toiminnallisista johtosuhteista voidaan lisäksi määrätä Poliisihallituksen, poliisin yhteistoiminta-alueen, johtokeskusalueen, paikallispoliisin poliisiyksikön sekä valtakunnallisen poliisiyksikön ohjesäännössä tai työjärjestyksessä. Nykyisessä momentissa käytetty maininta yleisjohtoalueesta korvattaisiin ilmaisulla johtokeskusalue. Edellä todetusti yleisjohtoalue on lähtökohtaisesti joko johtokeskusalue tai poliisilaitoksen alue. Paikallispoliisin poliisiyksikkö tarkoittaisi edelleen poliisilaitosta.

Pykälän 2 momentti vastaisi poliisiasetuksen 5 §:n 2 momenttia. Erityistilanteissa tai niiden varalta Poliisihallitus voisi koko maan osalta ja poliisipäällikkö alaisensa paikallispoliisin yksikön henkilöstön osalta määrätä tilapäisistä poliisin henkilöstön johtosuhteista olosuhteiden edellyttämällä tavalla.

8 §.

Pykälässä säädettäisiin poliisipäällystön johtovalmiudesta voimassa olevaa poliisiasetuksen 6 §:ä pääasiallisesti vastaavalla tavalla. Pykälän 1 momentissa todettaisiin erikseen, että Poliisihallituksen johtovalmiuteen määrätty päällystöön kuuluva poliisimies johtaisi Poliisihallituksen johdettavaksi otettua poliisitoimintaa. Pykälään tehdyn lisäyksen tarkoitus olisi korostaa sitä, että operatiivisessa tilanteessa johtovastuu säilyisi tilanneorganisaatiossa määrättyllä tavalla virka-asemasta riippumatta, ellei johtovastuun muutoksista erikseen määrättäisi.

Lisäksi momentin mukaan Poliisihallituksessa johtovalmiuteen määrätty olisi toimialueellaan muiden kuin Poliisihallituksen poliisiylijohtajan ja poliisijohtajan esimies. Paikallispoliisissa yleisjohtaja ei olisi enää johtovalmiudessa vaan yleisjohtajan asema määräytyisi 4 §:ssä säädetyllä tavalla. Muusta tarpeellisesta johtovalmiudesta voitaisiin poliisiyksiköissä määrätä 7 §:n 1 momentin nojalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poliisin valtakunnallisessa yksikössä johtovalmiuteen määrätyn päällystöön kuuluvan poliisimiehen esimiesasemasta voimassa olevan poliisiasetuksen 6 §:n 2 momenttia vastaavasti.

9 §.

Niin sanottujen liikkuvien tilanteiden johtosuhteista säädettäisiin uudessa asetuksessa erillisessä pykälässä mutta samansisältöisesti kuin poliisiasetuksen 6 §:n 3 momentissa. Lähtökohtana olisi ensin toimintaan ryhtyneen poliisiyksikön johtovastuu. Uudessa asetuksessa säädöstasolla vanhentunut ilmaisu "kihlakunnasta toiseen" korvattaisiin ilmaisulla "poliisilaitoksen alueelta toiseen", joka kuvaa paremmin voimassa olevia aluejaotuksia. Aikaisemmin asetuksessa käytetty ilmaisu oli "poliisiipiiristä toiseen".

10 §. Voimankäyttö- ja suojavälineet

Uuden poliisilain voimaantulon myötä voimakeinojen käyttöä koskevat perussäännökset, mukaan lukien varautumista ja käytöstä varoittamista, ampuma-aseen käyttöä sekä sitomista koskevat säännökset siirtyvät asetustasolta poliisilakiin. Ampuma-aseen käyttöä säännellään lain tasolla myös jonkin verran nykyistä tarkemmin. Lisäksi poliisimiehen oikeudesta hätävarjeluun virantoimituksessa säädetään jatkossa lain tasoisesti. Voimakeinojen käyttötarkoitusta ja voimakeinojen puolustettavuutta koskeviin perussäännöksiin ei laissa tehty muutoksia. Myöskään voimankäyttö- ja suojavälineitä koskevaan asetustasoiseen sääntelyyn ei ehdoteta muutoksia.

Ehdotettavassa pykälässä säädettäisiin voimankäyttö- ja suojavälineistä voimassa olevan poliisiasetuksen 18 §:ä vastaavasti. Pykälän 1 momentin viittaus poliisin voimakeinojen käytön perussäännökseen päivitetäisiin kohdistumaan uuden poliisilain 2 luvun 17 §:n 1 momenttiin, joka vastaa sisällöltään vuoden 1995 poliisilain 27 §:n 1 ja 2 momentin sääntelyä. Poliisin voimakeinojen käytöltä edellytetään poliisilain säännöksen perusteluissa muun muassa suoritusvarmuutta ja seurausten ennakoitavuutta. Kaikkia poliisityön ja voimakeinojen käytön riskejä ei voida poistaa huolellisellakaan suunnittelulla. Voimakeinojen käyttöön nimenomaisesti soveltuvilla välineillä ja niiden käytön koulutuksella on kuitenkin keskeinen merkitys niin poliisitoimenpiteiden kohteena olevien henkilöiden, poliisimiesten kuin ulkopuolistenkin oikeusturvalle.

Asetuksen 10 pykälän 1 momentti tarkoittaisi jatkossakin, että poliisin operatiivisessa toiminnassa poliisimies saisi henkilöön kohdistuvia voimakeinoja käytettäessä käyttää ainoastaan sellaisia voimankäyttövälineitä sekä niihin kuuluvia lisälaitteita ja varusteita, jotka Poliisihallitus on hyväksynyt poliisikäyttöön ja joiden käyttöön poliisimies on saanut koulutuksen. Sama koskisi suojavälineiden käyttöä poliisin operatiivisessa toiminnassa. Uuden poliisilain 9 luvun 10 §:n 2 momentin 6 kohdan mukaan muun muassa voimankäyttökoulutuksesta, voimankäytön harjoittelusta ja seurannasta sekä oikeudesta kantaa voimankäyttövälineitä voidaan säätää tarkemmin sisäasiainministeriön asetuksella.

Asetusehdotuksen 10 §:n 2 momentti vastaisi kokonaisuudessaan voimassa olevan poliisiasetuksen 18 §:n 2 momenttia. Aseistuksen määrittelyssä on käytetty ampuma-aselain (1/1998) määritelmiä. Ampuma-aseet määritellään ampuma-aselain 2 §:ssä. Ampuma-aseiden tyypit määritellään tarkemmin ampuma-aselain 6 §:ssä ja toimintatavat 7 §:ssä.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan poliisin voimankäyttövälineitä ovat henkilökohtaisena virka-aseena käytettävät lippaallisella tai itselataavalla kertatulella toimivat pistoolit ja revolverit niihin soveltuvine patruunoineen.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan poliisin voimankäyttövälineitä ovat tukiasena käytettävät lippaallisella tai itselataavalla kertatulella toimivat kaliiperiltaan virka-asetta vastaavat ampuma-aseet niihin soveltuvine patruunoineen.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan poliisin voimankäyttövälineitä ovat poliisitoimintaa tukevana erityisaseina haulikko, kaliiperiltaan virka-asetta vastaava konepistooli, kivääri tai ampuma-aselain (1/1998) 6 §:n 2 momentin 12 kohdassa tarkoitettu muu ampuma-ase ja kaasun tai muun lamaannuttavan aineen levittämiseen tarkoitettu ampuma-ase niihin soveltuvine patruunoineen.

Voimassa olevan poliisiasetuksen 18 §:n 2 momentin 3 kohtaa muutettiin (1006/2008) 1.1.2009 alkaen muun muassa siten, että aiempi maininta kertatulta taikka lippaallista tai itselataavaa kertatulta ampuvasta kivääristä muutettiin maininnaksi kivääristä. Muutoksen tarkoituksena oli, että määritelmä kivääri kattaa sekä kertatulta tai lippaallista tai itselataavaa kertatulta ampuvan kiväärin että myös sarjatulitoimintaisen kiväärin kuten rynnäkkökiväärin. Määritelmän tarkoitukseen ei ehdoteta muutosta.

Pykälän 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja ampuma-asetta lievempiä voimankäyttövälineitä ovat mm. OC-sumutin, etälamautin, teleskooppipatukka sekä poliisikoiria. Poliisihallitus on erikseen antanut poliisikoiratoimintaa koskevan määräyksen. Kohdassa tarkoitettut välineet ovat ominaisuuksiltaan ja asianmukaisesti käytettynä vaikutuksiltaan ampuma-aseen käyttöä lievempiä voimankäyttövälineitä. Tällaisia voimankäyttövälineitä on poliisin käytössä suurehko määrä ja niiden kehitys aiheuttaa muutoksia hyväksytyjen voimankäyttövälineiden luetteloon.

Poliisin voimankäyttövälineistöä kehitetään, tutkitaan ja parannetaan jatkuvasti, tavoitteena poliisin voimakeinojen käytöstä aiheutuvien haittojen vähentäminen noudattaen samalla myös asiaa koskevia kansainvälisiä ja viranomaistoimintaa määrittäviä sopimuksia, joihin Suomi on sitoutunut. Poliisihallituksen asettaman voimankäyttö- ja suojavälinetyöryhmän tehtäviin kuuluu muun muassa poliisin käyttämien voimankäyttö- ja suojavälineiden tuotekehityksen seuraaminen ja tarvittavan asiantuntija-avun antaminen tuotekehitystyössä. Voimankäyttö- ja suojavälineiden kehitystyön vaatimat selvitykset ja testaukset toteutetaan voimankäyttö- ja suojavälinetyöryhmän ja hallintorakenneuudistuksessa Poliisihallitukseen yhdistyvän Poliisin tekniikkakeskuksen välisessä yhteistyössä.

Poliisihallitus päättää voimankäyttövälineiden hyväksymisestä ja välineiden poliisikäyttöön soveltuvuuden varmistamiseksi on välttämätöntä, että selvitysten ja tutkimusten jälkeen ne otetaan rajoitettuun kokeilukäyttöön ennen varsinaista päätöstä liittämistä hyväksytyiksi voimankäyttövälineiksi. Poliisihallitus on antanut voimankäyttö- ja suojavälineiden hyväksymismenettelyä koskevan määräyksen, jossa määritellään myös se, miten väline hyväksytään koekäyttöön tai rajoitettuun käyttöön operatiivisessa toiminnassa. Myös tällaiseen käyttöön otetut voimankäyttövälineet olisivat asetusehdotuksen 10 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja Poliisihallituk-

sen hyväksymiä voimankäyttövälineitä. Tältäkin osin sääntely vastaisi voimassa olevan poliisiasetuksen 18 §:ä.

11 §. Virkamerkki

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin poliisiasetuksen 17 §:ä vastaavasti, että poliisimiehellä on Poliisihallituksen vahvistama virkamerkki.

Asetuksessa ei enää säädettäisi virkamerkin esittämisvelvollisuudesta eikä virkamerkin mukana pitämisen velvollisuudesta. Virkamerkin mukana pitämisen velvollisuuden on katsottava sisältyvän poliisilain säännökseen poliisimiehen aseman ilmaisemisesta ja poliisimiehen yksilöimisestä. Uuden poliisilain 1 luvun 8 §:n 1 momentin mukaan poliisimiehen on tarvittaessa ilmaistava toimenpiteen kohteena olevalle henkilölle olevansa poliisimies ja pyynnöstä esitettävä virkamerkkinsä, jos ilmaiseminen tai esittäminen on mahdollista toimenpiteen suorittamista vaarantamatta. Säännöksen perusteluissa todetaan, että toimenpiteen suorittaminen saattaa vaarantua erityisesti salaisessa tiedonhankinnassa.

Pykälän 2 ja 3 momentit vastaisivat poliisiasetuksen 17 §:ä. Uuden poliisilain 9 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan poliisilain (493/1995) 8 § (498/2009) ja sen nojalla annetut virkamiehiä koskevat erityiset poliisivaltuudet kumoutuvat kolmen vuoden kuluttua uuden poliisilain voimaantulosta. Tästä syystä myös erityiset poliisivaltuudet saaneen henkilökorttia ja sen esittämistä koskeva säännös on tarpeen säilyttää asetuksessa.

12–15 §. Poliisin tunnuskuva sekä poliisin kulkuneuvoissa käytettävät liput ja viirit

Pykälät käsittäisivät ne poliisin tunnuskuva sekä poliisin kulkuneuvoissa käytettäviä lippuja ja viirejä koskevat säännökset, jotka tällä hetkellä sisältyvät erilliseen asetukseen. Voimassa olevan asetuksen (234/1952) 3 §:n mukaan Poliisihallitus antaa tarkemmat määräykset asetuksen soveltamisesta. Maininta jää tarpeettomaksi säännösten siirtyessä ehdotettavaan asetukseen. Sama koskee rangaistussäännöstä (5 §). Rangaistus poliisin tunnuskuvan oikeudettomasta käytöstä säädetään nykyisin poliisilain 51 §:n 2 momentissa ja jatkossa uuden poliisilain 9 luvun 7 §:n 1 momentissa.

16 §. Voimaantulo

Uusi poliisilaki sekä poliisin hallintorakennemuutoksen III vaihe tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014, jolloin myös asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan. Asetuksella kumottaisiin poliisiasetus (1112/1995) sekä poliisin tunnuskuva sekä sen kulkuneuvoissa käytettävistä lipuista ja viireistä annettu asetus (234/1952).

Ennen asetuksen voimaantuloa voitaisiin ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Vaikutukset

Asetuksella ei ole merkittäviä itsenäisiä toiminnallisia tai taloudellisia vaikutuksia.

Muuta

Asetus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

Toimivalta: Poliisilaki (872/2011) 9 luvun 10 §:n 1 momentti